

Олександра Шутко

РОКСОЛАНА

ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ.
ЛЮДИ, ЯКІ ТВОРИЛИ ІСТОРІЮ.

КИЇВ | АГЕНЦІЯ «ІРІО» | 2018

УДК-94(560)(=161.2)(092)

Ш97

Шутко, Олександра

Ш97 Роксолана/Олександра Шутко – К.: «Агенція «ІРІО», 2018. – 128 с., іл. – (Видатні українці).

ISBN 978-617-7453-60-3

Серія книжок «Видатні українці. Люди, які творили історію» — це унікальний проект, який сприяє якісному дозвіл्लю батьків і дітей. Книжка, яку ви тримаєте в руках, розповість дивовижну історію про найвідомішу султану Османської імперії. Це історія українки Роксолани — полонянки кримського хана, яка стала дружиною наймогутнішого султана Сулеймана Пишного та матір'ю його наступника — Селіма II. Її життя сповнене таємниць та загадок. Читаючи книжку, діти зможуть потрапити у чарівний світ Сходу, в якому мешкала Роксолана, дізнатися, як вона змогла пройти тернистий шлях від доньки українського священика до величної султани. Приклад Роксолани показує, як важливо для неї було прагнути до мети, розвиватися — вивчати східні мови, літературу й культуру, щоби стати однією з найвпливовіших жінок у світі.

УДК-94(560)(=161.2)(092)

Усі права захищено. Жодну частину цієї книжки не може бути відтворено без письмового дозволу власника авторських прав.

© М. Мороз, ілюстрації, 2018

© Видавництво «Агенція «ІРІО»,
оригінал-макет, 2018

ISBN 978-617-7453-60-3

Вигатні Українці

люди, які ТВОРИЛИ ІСТОРІЮ

Ви читаете дітям? Я почала читати сину та доньці ще коли вони були зовсім маленькими. І вже зараз бачу, наскільки правильним було це рішення! Мої діти справжні фанати книг — і я цим дуже пишаюся. Діти надзвичайно потребують нашої батьківської уваги. А читати, я переконана, — це найкраще дозвілля у будь-якому віці.

Але, на жаль, більшість дитячих книжок закривають якісь базові речі. Тому я постійно була у пошуку книжки, яка була б цікавою та давала певний життєвий приклад. Сучасні діти захоплюються історіями про супергероїв. Ці персонажі, безумовно, дуже цікаві, але вони всі несправжні і їх супер-здібності вигадані.

Ви знаєте, що у певному віці дитині вкрай необхідний приклад для наслідування? Я стала шукати, про кого реального і зі справжніми супер-здібностями, можна розповісти дитині. Ми навіть провели дослідження та опитала читачів нашого видавництва.

Життя видатних людей — це те, що цікаво усім, в будь-якому віці. І що особливо важливо, це СПРАВЖНІ супергерої. Звичайні люди, як ми з вами, які зробили щось надзвичайне і змінили цей світ на краще. Ось цей приклад, якого так не вистачає нашим дітям!

Моя мрія та місія — щоб якомога більше дітей любили читати і читали хороші, добрі, правильні та корисні

книжки. Наша адаптована серія книг «Видатні особистості для дітей» — це історії про звичайних хлопчиків та дівчаток, їх дорослішання та навчання, про перепони на шляху до успіху та щастя від досягнення мрій. Ці книги допомагають дитині отримати відповіді на питання про те, як працює цей світ, як досягти успіху, чому вчитися, який життєвий шлях обрати для себе.

Ми починали цю серію з книг про Стіва Джобса, Альберта Ейнштейна, Коко Шанель. А тепер у нашому арсеналі 11 біографій відомих на весь світ людей. І це тільки початок!

Зараз дуже хочу познайомити українських дітей з видатними особистостями нашої країни (Сікорський, Каде-нюк та ін.). Розповісти їм про винахідників, дослідження та досягнення яких, прославили Україну на весь світ. Вірю, щоб бути сильними та досягати більшого, дитині важливо знати свою історію.

Читайте разом з дитиною, говоріть з нею про важливе, дозвольте їй запитувати вас про все на світі — і ви назавжди залишитесь найкращими друзями! Читання розвиває дітей будь-якого віку. А читання правильних книжок разом з батьками — формує особистість і характер дитини, робить її успішною в подальшому житті. Спільне читання впливає на дружні відносини батьків та дітей. Перевірено на своїх дітях, близьких та знайомих.

*Ольга Іванова,
видавець та директор ІРІО*

Зміст

РОЗДІЛ 1

Дитинство в Рогатині	9
Татарський полон	13
У палаці кримського хана	15
Запитання	19

РОЗДІЛ 2

Стамбул – «столиця щастя»	21
Султанський гарем.....	23
У хамамі (турецькій лазні)	25
Школа і священна книга мусульман – Коран	27
Запитання	31

РОЗДІЛ 3

Доленосна зустріч із султаном Сулейманом	33
Кохання і нове ім'я «Гюррем»	35
Боротьба із суперницею Махідеван	37
Запитання	41

РОЗДІЛ 4

Народження сина Мехмеда.....	43
Багатодітна мати	45
Нечувана подія – весілля із султаном.....	51
Запитання	55

РОЗДІЛ 5

Багата й щедра султана.....	57
Розумний і відданий зять Рустем.....	66
Гостини у спадкоємця престолу	70
Запитання	73

РОЗДІЛ 6

Дипломатичне листування	75
Зустріч з українським гетьманом	81
Турбота про майбутнє синів	83
На варті миру з персами.....	88
Запитання	89

РОЗДІЛ 7

«Мій син зійде на престол!»	91
Останні благодійні проекти	94
Прощання з «усміхненою» султаною	98
Нащадок Роксолани править імперією	101
Запитання	105

Важливі дати	106
Пам'ятні місця Роксолани	109
Бібліографія.....	111

РОЗДІЛ 1

ДИТИНСТВО В РОГАТИНІ

До затишного і світлого українського містечка Рогатин Івано-Франківської області півтори години їзди зі Львова. Воно славиться своїми старовинними храмами. Гострі вежки костелу Святого Миколая і маківки золочених бань церкви Різдва Богородиці височіють над центральною площею Рогатина. Тут раніше вирувала торгівля. Сюди здавна приїжджали заморські купці і торговці із Західної Європи. Вони продавали й обмінювали товари на центральній площі містечка, перетворивши її на жвавий ринок. Тому вона й отримала назву «Ринкової».

Нині на цьому місці стоїть пам'ятник легендарній жінці — Роксолані, якою пишаються жителі Рогатина. Та так, що перейменували на її честь центральну площу. Вони вже 500 років поспіль переказують легенду, за якою їхня землячка стала великою султаною. Її підтвердили польські послы, які побували у XVI столітті в столиці Османської імперії — Стамбулі. Звідти вони передавали своєму королеві вісті про османського султана Сулеймана. Так ми дізналися, що його дружиною була дочка православного священика, родом із Рогатина.

На жаль, історія не зберегла її справжнього імені. В народі султану величали Роксоланою. Так тоді на Сході називали українок, які в XVI столітті жили на землях, що належали Польському королівству. Це ім'я назавжди закріпилося за султаною.

Безтурботне дитинство Роксолани минало на околицях Рогатина. Її батько, за легендою, служив священиком у церкві Святого Духа, побудованій із дерева без єдиного цвяха. Це диво старовинної української архітектури стоїть у мальовничому місці — на зеленому пагорбі, який омивають води спокійної річки Гнила Липа. Тут усе нагадує про життя легендарної Роксолани: і тиха незаймана природа, і стародавні кам'яні сходи, що ведуть до храму з потемнілими від часу дерев'яними стінами.

Бережком мальовничої річки колись бігала весела руденька дівчинка. Ступаючи босими ніжками по мокрій від роси травичці, вона раділа сходу сонечка. Його промінчики золотили її грайливі кучерики, змушували морщити тоненький носик і мружити світлі оченята.

Вона була милою і слухняною дитиною. Старанно виконувала всі вимоги батька, який навчав її читати й писати. Вечорами він розповідав дочці про Біблію і про Ісуса Христа, який пожертвував собою заради порятунку людей на світі.

Батько Роксолани не був заможним, бо ж мав не найбагатшу в околиці парафію. Попри це, він намагався дати дочці найкращу освіту. Тому не шкодував грошей на

книги, які тоді були на вагу золота, щоби вона могла їх читати.

Про маму Роксолани нічого не відомо. Але в Рогатині вірять, що вона була вродливою та енергійною жінкою. Кажуть, її променисту усмішку, як і веселу вдачу, успадкувала рудоволоса донечка. Вона зростала в любові й турботі, допоки до Рогатина не наскочили кримські татари.

Татарський полон

Вони з'явилися несподівано, в один із теплих літніх вечорів, коли рогатинці йшли до церкви на вечірню молитву. Темноокі чорняві вершники на швидких, як вітер, конях увірвалися до міста. На своєму шляху вони хапали дівчат і відносили їх далеко за межі Рогатина.

Така доля спіткала й Роксолану, яка тоді була ще підлітком. Її біля батьківської церкви схопив якийсь татарський вершник і повіз із собою, минаючи на вороному коні золотисті пшеничні поля і зелені луки. По тому були висушені палючим сонцем степи...

Через кілька тижнів виснажливої дороги дівчину разом з іншими бранками кримські татари привезли до підніжжя лісистих Кримських гір. Незабаром усіх українок, схоплених татарськими вершниками не тільки в Рогатині, а й в інших містах та селах, повели звивистими вулицями Бахчисарая (столиці Кримського ханства) з дивовижними будівлями і садами з небаченими фруктами і квітами. З тонких струнких вежок (мінаретів)

лунали звуки нечуваних східних наспівів. Це муедзини — мусульманські глашатаї — закликали вірян до мечетей, у яких ті повинні були п'ять разів на день молитися своєму Богові — Аллаху.

У палаці кримського хана

В томлених і переляканих полонянок привели до стін великого ханського палацу. З його воріт вийшли закутані, за мусульманською традицією, в темний просторий одяг жінки, чиїх облич не могла розгледіти Роксолана. Адже вони ховали їх під складками шовкової тканини, з-під якої видно було лише розкосі карі очі.

Жінки з цікавістю роздивлялися бідних полонянок, змучених довгою дорогою і розлукою з батьками. Раптом одна з них поманила до себе пальцем Роксолану, а потім завела її до воріт кам'яного палацу. За ними був просторий двір, далі — ще один. У ньому містився невеликий сад, де росли дерева з помаранчевими й червоними плодами апельсина та граната, несхожими на стиглі рогатинські яблука. Поряд дзюрчав струмочками невеликий різьблений водограй із білого мармуру.